

Bob Smith
Rheolwr Cynlluniau Datblygu
Cyngor Sir Penfro
Neuadd y Sir
Hwlfordd
SA61 1TP

13 Rhagfyr 2024

Annwyl Bob,

Cyngor Sir Penfro – Ymgynghoriad ar y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) Newydd – yr Ail Gynllun Adneuo: Ymateb Llywodraeth Cymru

Diolch ichi am ymgynghori â Llywodraeth Cymru ar Gynllun Datblygu Lleol (CDLI) Newydd Cyngor Sir Penfro – yr Ail Gynllun Adneuo. Mae'n hanfodol bod gan yr awdurdod CDLI cyfredol er mwyn rhoi sicrwydd i gymunedau a busnesau lleol a sail gadarn ar gyfer gwneud penderfyniadau.

Heb amharu ar rymoedd y Gweinidog, mae Llywodraeth Cymru'n ymrwymedig i helpu Awdurdodau Cynllunio Lleol (ACLLau) i leihau'r risg o gyflwyno cynlluniau nad ydynt yn gadarn drwy wneud sylwadau cyn gynted â phosibl yn ystod camau paratoi'r cynllun. Mae Llywodraeth Cymru'n chwilio am dystiolaeth glir bod y cynllun yn cydymffurfio'n gyffredinol â Cymru'r Dyfodol: Y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol, sy'n gyson â Pholisi Cynllunio Cymru (PCC) a'r profion cadernid, fel y nodir yn Llawlyfr y CDLI.

Nodir y polisiau cynllunio cenedlaethol yn Rhifyn 12 o PCC, sy'n ceisio sicrhau lleoedd cynaliadwy o ansawdd uchel drwy greu lleoedd (dylai'r CDLI sicrhau ei fod yn ystyried unrhyw fersiynau pellach o PCC cyn yr archwiliad. Mae'r meysydd polisi craidd yn PCC, megis mabwysiadu strategaeth ofodol gynaliadwy, lefelau priodol o dai ac o dwf economaidd, darparu seilwaith a chreu lleoedd, yn cael eu disgrifio'n fanylach yn y Llawlyfr ar Gynlluniau Datblygu (Argraffiad 3). **Rydym yn disgwyl i elfennau craidd y Llawlyfr, yn enwedig Pennod 5 a'r 'Rhestr Wirio Cynllun Dadrisgio', gael eu dilyn. Gall methu â chydymffurfio â'r gofynion allweddol hyn arwain at oedi diangen yn ddiweddarach yn y broses o greu'r cynllun.** Caiff y system cynllunio datblygu yng Nghymru ei harwain gan dystiolaeth ac mae dangos sut y caiff cynllun ei lywio gan dystiolaeth yn un o ofynion allweddol y broses o archwilio CDLI.

Ar ôl ystyried y materion a'r polisiau allweddol yn nogfen Cymru'r Dyfodol, mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod yr Ail Gynllun Adneuo yn cydymffurfio'n gyffredinol â dogfen Cymru'r Dyfodol: Y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. Mae sylwadau penodol i'w gweld yn y Datganiad o Gydymffurfiaeth Gyffredinol (Atodiad 1). **Mae Atodiad 2 yn nodi sylwadau Llywodraeth Cymru ar faterion penodol a sut maent wedi cael sylw, neu beidio mewn ymateb i'n sylwadau blaenorol.** Gyda'i gilydd, mae ein sylwadau fel a ganlyn:

Atodiad 1 – Cydymffurfiaeth Gyffredinol â dogfen Cymru'r Dyfodol

- Cydweithio Rhanbarthol – Byddai eglurder pellach yn fuddiol

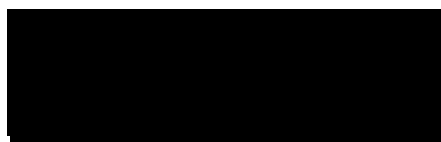
Atodiad 2 – Ymateb cyfredol Llywodraeth Cymru i'r 2^{il} Fersiwn Adneuo o'r CDLI Newydd

- Lefel Twf Tai
- Cyflwyno Safleoedd Allweddol
- Rhagolygon Tai
- Tai Fforddiadwy
- Dosbarthiad Gofodol a Hierarchiaeth Aneddiadau
- Sipsiwn a Theithwyr
- Darpariaeth Cyflogaeth
- Ardal Fenter Dyfrffordd y Ddau Gledau
- Y Tir Amaethyddol Gorau a Mwyaf Amlbwrpas (BMV)
- Ynni Adnewyddadwy a Mwynau

Hoffwn eich annog i geisio'ch cyngor cyfreithiol eich hun er mwyn sicrhau eich bod wedi bodloni'r holl ofynion gweithdrefnol, gan gynnwys yr Arfarniad o Gynaliadwyedd (SA), yr Asesiad Amgylcheddol Strategol (SEA) a'r Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd, gan mai cyfrifoldeb eich awdurdod yw'r materion hynny. Dylid bodloni'r gofyniad i gynnal Asesiad o'r Effaith ar Iechyd yn unol â Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017, os yw hynny'n briodol, er mwyn asesu effaith debygol y cynllun datblygu arfaethedig ar iechyd, llesiant meddyliol ac anghydraddoldeb.

Mae fy nghydweithwyr a minnau'n edrych ymlaen at gyfarfod â chi a'r tîm i drafod y materion sy'n codi o'r ymateb hwn.

Yn gywir,

Neil Hemington
Prif Gynllunydd, Llywodraeth Cymru

O ran materion sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth gyffredinol â dogfen Cymru'r Dyfodol a pholisi cynllunio, cysylltwch â: PolisiCynllunio@llyw.cymru /O ran materion sy'n ymwneud â gweithdrefnau'r Cynllun Datblygu Lleol a chydymffurfio â'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu, cysylltwch â: mark.newey@llyw.cymru a candice.coombs001@llyw.cymru

Mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod Ail Gynllun Adneuo Cynllun Datblygu Lleol Newydd Cyngor Sir Penfro (2022-2037) yn cydymffurfio'n gyffredinol â Fframwaith Datblygu Cenedlaethol: Cymru'r Dyfodol, fel y nodir ym mharagraffau 2.16 – 2.18 o'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu (Argraffiad 3).

Mae'r datganiad cydymffurfio hwn yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ar hyn o bryd. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi Bargaen Ddinesig Bae Abertawe ond ar hyn o bryd nid yw'n glir sut mae'r rhanbarth ehangach a'r Awdurdodau Lleol cyfagos wedi bod yn rhan o lunio graddfa'r dewisiadau a wnaed yn y cynllun. Byddai'r cynllun yn elwa ar dystiolaeth bellach i ddangos sut mae cydweithio rhanbarthol wedi dylanwadu ar raddfa'r twf yn Sir Benfro.

Atodiad 1 – Datganiad o Gydymffurfiaeth Gyffredinol

Rhesymau

Mae Cymru'r Dyfodol yn gosod pwyslais ar ddatblygu Ardaloedd Twf Rhanbarthol mewn ffordd gynaliadwy. Rhaid i ardaloedd twf gael eu cynllunio mewn ffordd gynaliadwy, rhaid iddynt leihau'r angen i deithio mewn ceir, annog cerdded a beicio (teithio llesol), gwneud y defnydd mwyaf posibl o drafnidiaeth gyhoeddus, a rhaid bod ynddynt seilwaith gwyrdd. Rhaid i ardaloedd twf sicrhau bod yr egwyddorion hyn yn rhan annatod o gonsensws rhanbarthol ehangach, gan ganolbwyntio ar y cyfleoedd y maent yn eu cynnig i hyrwyddo manteision cymdeithasol ac economaidd dros ardal ddaearyddol ehangach. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi twf cynaliadwy mewn Ardaloedd Twf Rhanbarthol er mwyn ymateb i'r argyfyngau newid hinsawdd a bioamrywiaeth, gan wneud y defnydd gorau o adnoddau.

Mae Polisi 1 a Pholisi 29 Cymru'r Dyfodol yn nodi mai'r ardaloedd twf rhanbarthol sy'n canolbwyntio ar y Trefi Porthladd fydd y prif ffocws ar gyfer twf a buddsoddi yn y rhanbarth, diagram strategol (t145). Mae strategaeth ofodol y cynllun yn cyd-fynd â hyn.

Mae Cymru'r Dyfodol yn cyflwyno safbwynt newydd y mae'n rhaid i bob CDLI ei ystyried o ran pa le sydd i bob cynllun o fewn y rhanbarth cyfan a'r gydberthynas â CDLIau eraill sydd, yn ei hanfod, yn ddull strategol o ymdrin â chydberthnasau trawsffiniol cyn cychwyn Cynllun Datblygu Strategol yn ffurfiol. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi Bargaen Ddinesig Bae Abertawe gan ddarparu cyfleoedd i ganolbwyntio ar gynyddu ffyniant economaidd drwy gydweithio. Fodd bynnag, **gallai fod yn gliriach sut mae'r rhanbarth ehangach, yn enwedig Awdurdod Parc Cenedlaethol Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin a Cheredigion wedi bod yn rhan o'r broses o lywio graddfa'r dewisiadau a wnaed a chytuno arnynt a chanlyniadau unrhyw benderfyniadau a wneir gan Sir Benfro ar gyfer cynlluniau eraill yn y rhanbarth a'r Cynllun Datblygu Strategol yn y dyfodol, gan gynnwys peidio â rhagfarnu opsiynau yn y dyfodol.**

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi bod cefndir wedi'i baratoi ar weithio ehangach, ond mae hyn yn ymwneud yn bennaf ag Awdurdod y Parc Cenedlaethol cyfagos ac nid y rhanbarth ehangach. Byddai mynegiant pellach yn helpu i gyfiawnhau'r rôl sydd gan Sir Benfro yn y rhanbarth ac yn cynorthwyo'r broses archwilio. **Nid** mater cydymffurfiaeth gyffredinol yw hwn.

At ei gilydd, (ac yn amodol ar y sylwadau yn Atodiad 2), mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod yr Ail Gynllun Adneuo, gan gynnwys maint a dosbarthiad twf, yn cydymffurfio'n gyffredinol â pholisïau allweddol Cymru'r Dyfodol, sy'n cynnwys (ymhlith eraill):

Polisi 1:	Ble bydd Cymru yn tyfu
Polisi 2:	Llywio Twf ac Adfywio Trefol – Creu Lleodedd Strategol
Polisi 6:	Rhoi Canol Trefi yn Gyntaf
Polisi 10:	Cysylltedd Rhyngwladol
Polisi 12:	Cysylltedd Rhanbarthol

Polisiâu 17 ac 18:	Datblygiadau Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel o Arwyddocâd Cenedlaethol
Polisi 29:	Ardaloedd Twf Rhanbarthol – Caerfyrddin a Threfi Porthladd Sir Benfro
Polisi 32:	Dyfrffordd y Ddau Gledau ac Ynni

Mae Atodiad 2 yn esbonio sut yr aethpwyd i'r afael â'n sylwadau blaenorol i'r Cynllun Adneuo cyntaf.

Atodiad 2 – Ymateb cyfredol Llywodraeth Cymru mewn cyferbyniad â'r Cynllun Adneuo blaenorol

Lefel Twf Tai

Mae'r cynllun yn ceisio cyflawni gofyniad o 5,840 o gartrefi a 1,970 o swyddi newydd (ynghyd â 1,000 cychwynnol ychwanegol drwy'r Porthladd Rhydd) dros gyfnod y cynllun o 16 mlynedd, gyda darpariaeth dai ar gyfer 6,425 o anheddau. Comisiynodd yr awdurdod Edge Analytics i ystyried ystod o ragolygon demograffig (gyda phapur diweddarau'r 'Papur Cefndir Gofyniad Tai' a gyhoeddwyd yn 2023) yn seiliedig ar ragamcanion poblogaeth/aelwydydd Llywodraeth Cymru yn 2018 yn ogystal â senarios a oedd yn seiliedig ar anheddau a rhagolwg a oedd yn seiliedig ar gyflogaeth, i fynd i'r afael â phryderon blaenorol Llywodraeth Cymru. Roedd hyn hefyd yn ystyried canlyniadau Cyfrifiad 2021, Asesiad o'r Farchnad Dai Leol 2022 a chanlyniadau arolygon tai blynyddol yr awdurdod.

Mae gofyniad y cynllun o 5,840 o anheddau ym Mholisi SP2 (365/y flwyddyn) yn cyd-fynd yn agos â chyfraddau adeiladu cyfartalog y pum mlynedd diwethaf (413/y flwyddyn – 2014/2019) a'r 10 mlynedd diwethaf (378/y flwyddyn – 2009/2019). Yn Sir Benfro, mae twf naturiol yn negyddol gyda marwolaethau yn uwch na genedigaethau. Mae'r rhagamcanion diweddaraf o aelwydydd sy'n seiliedig ar 2018 yn dangos cyfradd adeiladu ar gyfartaledd o ryw 271 o anheddau/y flwyddyn, gan arwain at gyfanswm o tua 4,336 o anheddau dros gyfnod y cynllun. Mae gofyniad y cynllun wedi'i osod 1,504 yn fwy o anheddau na rhagamcanion 2018.

Nodir y Trefi Porthladd (Hwlffordd, Aberdaugleddau, Penfro a Doc Penfro) yn nogfen Cymru'r Dyfodol (Polisi 29) fel rhan o Ardal Twf Rhanbarthol sy'n cefnogi twf ac adfywio cynaliadwy yng Nghaerfyrddin a Threfi Porthladd Sir Benfro. Bydd yr ardaloedd hyn yn ffocws ar gyfer twf a reolir, gan adlewyrchu eu swyddogaethau isranbarthol pwysig a'u cysylltiadau cryf ag ardaloedd twf cenedlaethol Bae Abertawe a Llanelli. Dylai CDLlau gydnabod y rolau y mae'r lleoedd hyn yn eu chwarae fel ffocws ar gyfer tai, cyflogaeth, twristiaeth, trafnidiaeth gyhoeddus a gwasanaethau allweddol yn eu hardaloedd ehangach a chefnogi eu swyddogaeth barhaus fel canolbwyntiau ar gyfer twf isranbarthol.

- Mae Polisi 10 (Cymru'r Dyfodol) yn nodi Dyfrffordd y Ddau Gledau (gan gynnwys Porthladdoedd Doc Penfro ac Aberdaugleddau) a Phorthladd Abergwaun fel 'porth strategol i hwyluso cysylltedd rhyngwladol'.
- Mae Polisi 32 yn ymwneud yn benodol â Dyfrffordd y Ddau Gledau ac mae'n nodi bod "Llywodraeth Cymru yn cefnogi gweithrediadau Dyfrffordd y Ddau Gledau, ac mae'n cydnabod ei lleoliad ar gyfer datblygiadau, buddsoddiadau a gwaith arloesol ym maes ynni adnewyddadwy a charbon isel newydd posibl".

Gan gyfuno'r polisiâu hyn, yn ogystal â'r angen i gyflawni materion tai fforddiadwy a mynd i'r afael ag anghydbwysedd demograffig, byddai Llywodraeth Cymru yn disgwyl i'r lefel gofynion tai fod yn uwch na rhagamcanion 2018. **Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi gofyniad tai sy'n uwch na rhagamcanion 2018 Llywodraeth Cymru, mater i'r Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) yw cyfiawnhau'r union lefel.**

Cyflwyno Safleoedd Allweddol

Mae angen i'r cynllun ddangos y gellir cyflwyno'r safleoedd allweddol o fewn cyfnod y cynllun. Mae nifer o safleoedd wedi'u trosglwyddo o CDLI1. I gefnogi cynnwys y safle tai strategol yn Slade Lane South (330 yng nghyfnod y cynllun a 680 arall y tu hwnt i gyfnod y cynllun), byddai'r ACLI yn elwa ar ddarparu Datganiad Tir Cyffredin yn dangos sut mae Pobl (cymdeithas dai) a Llywodraeth Cymru (sy'n berchen ar rannau o'r safle neu sydd â diddordeb cryf ynddynt) ynghyd ag eraill o blaid y syniad ac amseriad pryd y gellir darparu unedau ar lawr gwlad. Mae'r Trywydd Tai (Atodiad 2, Tabl B) yn dangos cyfradd ddosbarthu ddiwygiedig uwch na'r fersiwn adneuo flaenorol sy'n ymddangos yn realistig ac yn gyraeddadwy. **Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y sylwadau blaenorol wedi cael sylw ac mae'r cynllun yn cydymffurfio â'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Drafft (DPM) a'r PCC.**

Y Trywydd Tai

Mae cynnwys trywydd tai, yn ofyniad yn y polisi cenedlaethol (PCC, paragraff 4.2.10). Mae canllawiau ar sut i baratoi llwybr wedi'u cynnwys yn y Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Drafft (DPM, Argraffiad 3, ymgynghoriad, Mehefin 2019). Mae Llywodraeth Cymru yn nodi bod y Cynllun adneuo yn cynnwys llwybr ar ffurf tabl a graff (Atodiad 2) a gefnogir.

O ran cynnwys y trywydd, mae Llywodraeth Cymru yn nodi na ddylid cynnwys Hap-safleoedd Mawr a gwblhawyd am ddwy flynedd, yn unol â'r DPM. Er y dylai'r gweddill a gwblheir yn 2033 yn ddelfrydol fod yn sero (Rhes N, 2033), mae 28 uned yn fwy na'r ddarpariaeth ym mholisi SP2. Fodd bynnag, mae hyn yn llai na 0.5% o'r ddarpariaeth gyffredinol ac nid yw'n cael ei ystyried yn bryder. **Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y sylwadau blaenorol wedi cael sylw ac mae'r cynllun yn cydymffurfio â'r DPM a'r PCC.**

Tai Fforddiadwy

Mae'r DPM yn nodi bod Asesiad o'r Farchnad Dai Leol (LHMA) yn ddarn craidd o dystiolaeth sy'n nodi lefel a math yr angen am dai mewn ardal. Cyhoeddwyd yr LHMA ym mis Gorffennaf 2021 ac mae'n nodi bod angen 2,832 o gartrefi fforddiadwy (177 o unedau'r flwyddyn) dros gyfnod y cynllun. Mae'r cynllun yn ceisio darparu 2,000 o dai fforddiadwy dros gyfnod y cynllun (polisi SP3, 125/y flwyddyn).

Nid yw'n glir a yw'r 80% o rent cymdeithasol a'r 20% o dai canolradd a brofwyd yn yr asesiad hyfywedd (yn adlewyrchu yn ôl pob tebyg y Papur Crynodeb Ardal blaenorol) yw'r rhaniad cywir o ran deiliadaeth a dylid ei egluro. Gallai hyn effeithio ar ganfyddiadau yn yr asesiad hyfywedd gan gynnwys y targedau tai fforddiadwy ar draws y cynllun ac ar gyfer safleoedd penodol ym Mholisiau GN16 a 20. Byddai eglurder pellach ar y mater hwn yn fuddiol.

Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y sylwadau blaenorol wedi cael sylw ac mae'r cynllun yn cydymffurfio â'r DPM a'r PCC, er gydag eglurder ar y rhaniad deiliadaeth a chan osgoi materion yn ymwneud ag asesiadau hyfywedd.

Dosbarthiad Gofodol a Hierarchiaeth Aneddiadau

Nod y strategaeth ofodol yw darparu 60% o gartrefi yn yr ardaloedd trefol (a nodwyd yn Haen 1 o'r hierarchiaeth aneddiadau), a 40% i'r aneddiadau gwledig. Mae hyn yn cael ei rannu fesul haen anheddiad (Atodiad 2, Tabl F). Mae'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Drafft (Argraffiad 3) yn nodi bod awdurdodau yn cynnwys Tabl 16, 'Crynodeb o ddosbarthiad gofodol tai' i ddangos sut mae holl gydrannau'r cyflenwad (dyraniadau, ymrwymadau a hap-safleoedd) yn ffurfio cyfanswm darpariaeth y cynllun a sut y byddant yn cael eu dosbarthu'n ofodol.

Mae gan y CDLI gyfeiriad sy'n weddill at 'bentrefannau' (paragraff 5.83) y dylid ei ddileu gan na chyfeirir atynt bellach yn yr hierarchiaeth aneddiadau.

Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y sylwadau blaenorol wedi cael sylw ac mae'r cynllun yn cydymffurfio â'r DPM a'r PCC.

Safle(oedd) Sipsiwn a Theithwyr

Arweiniodd sylwadau blaenorol Llywodraeth Cymru ar y CDLI adneuo cyntaf at bryderon sylweddol ynghylch diffyg darpariaeth safleoedd i fodloni lefel yr angen a nodwyd. Mae'r sefyllfa hon bellach yn cael ei gwrthdroi. Mae Polisi SP4 y cynllun (ynghyd â pharagraffau 4.20 – 4.23) yn nodi lefel angen o 39 llain dros gyfnod y cynllun. Nodir bod caniatâd cynllunio wedi'i roi ar gyfer 14 llain, gan leihau'r angen gweddilliol i 25 llain yng nghyfnod y cynllun.

Mae Polisi GN24 yn nodi dyraniadau sy'n dod i gyfanswm o 55 llain, 30 llain yn uwch na lefel yr angen. Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r polisi hwn gan ei fod yn diwallu'r anghenion a nodwyd yn y cynllun/sylfaen dystiolaeth (Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr (GTAA) 2019 a gymeradwywyd yn 2024). Er y gallai dyddiad y sylfaen dystiolaeth a'r berthynas â dyddiad yr archwiliad godi cwestiynau, mae Llywodraeth Cymru o'r farn bod digon o hyblygrwydd, h.y. yr orddarpariaeth o leiniau, i roi hyder y bydd lefel yr angen yn cael ei bodloni. **Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y sylwadau blaenorol wedi cael sylw ac mae'r cynllun yn cydymffurfio â'r DPM a'r PCC.** Dangosir y dyraniadau ar y map cynigion a bydd angen iddynt ddangos nad oes unrhyw gyfyngiadau arnynt.

Darpariaeth Cyflogaeth

Mae Polisi SP5 yn dyrannu 164.91ha o dir cyflogaeth (y mae elfennau ohono wedi'u cwblhau) sy'n cynnwys 122.16ha ar safleoedd cyflogaeth strategol (Polisi SP14) a 42.75ha ar safleoedd cyflogaeth lleol (Polisi GN9). Mae astudiaeth economaidd y ddwy sir yn nodi bod y rhan fwyaf o'r safleoedd cyflogaeth strategol yn safleoedd allweddol sy'n bodoli eisoes sy'n gysylltiedig â gweithrediadau porthladdoedd. Nid yw'r safleoedd presennol hyn yn ddyraniadau newydd ac fe'u nodwyd mewn polisi diogelu (Polisi SP15) sy'n dod i gyfanswm o 868.57ha. Mae hyn yn cydymffurfio â Thabl 22 o'r Llawlyfr Cynlluniau Datblygu Drafft (Argraffiad 3).

Mae Polisi Darpariaeth Cyflogaeth SP5 yn nodi darparu 1,970 o swyddi dros gyfnod y cynllun, ynghyd â 1,000 o swyddi ychwanegol o'r Porthladd Rhydd Celtaidd, gyda thwf yn cael ei ragweld mewn gwasanaethau iechyd, llety a bwyd a manwerthu. **Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y sylwadau blaenorol wedi cael sylw ac mae'r cynllun yn cydymffurfio â'r DPM a'r PCC**

Ardal Fenter Dyfrffordd y Ddau Gledau

Mae Ardal Fenter Dyfrffordd y Ddau Gledau yn Sir Benfro wedi'i dynodi gan Lywodraeth Cymru yn seiliedig ar safleoedd ynni newydd presennol a phosibl. Mae pwysigrwydd yr Ardal Fenter a'r Porthladd Rhydd Celtaidd yn cael eu cydnabod gan yr awdurdod drwy Bolisi SP13 Datblygiad Cysylltiedig â Phorthladd ac Ynni. O ystyried ei phwysigrwydd, rhaid dangos ffiniau'r Ardal Fenter (ynghyd â'r Porth Rhydd Celtaidd o bosibl) ar y Map Cynigion. **Mae Llywodraeth Cymru yn fodlon ei bod yn ymddangos bod y sylwadau blaenorol wedi cael sylw, er byddai'n fuddiol cael eglurhad pellach bod yr holl feysydd gofodol y mae polisi SP13 yn berthnasol iddynt yn cael eu nodi, a thrwy hynny sicrhau bod y cynllun yn cydymffurfio â'r DPM a'r PCC yn fuddiol.**

Y Tir Amaethyddol Gorau a Mwyaf Amlbwrrpas (BMV)

Mae'r polisi cynllunio cenedlaethol yn glir y dylid gwarchod tir amaethyddol o radd 1, 2 a 3a, y tir gorau a mwyaf amlbwrrpas fel adnodd y mae terfyn iddo. Mae Polisi GN1, pwynt 4 yn nodi'r angen am arolwg Dosbarthiad Tir Amaethyddol (ALC). Fodd bynnag, nid yw hyn yn unol â'r siart llif yng nghanllawiau adrannol cyhoeddedig Llywodraeth Cymru – dim ond os yw'r map ALC rhagfynegol yn nodi BMV ar y safle (Gradd 1, 2 neu Isradd 3a) y mae angen arolwg. **Dylid diwygio hyn** (yn unol â'r canllawiau ar y map ALC Rhagfynegol) yn GN1, adran 5.4 ac mewn nifer o ddogfennau eraill (e.e. Meini Prawf Asesu Safleoedd Ymgeisiol a Phapur Pwnc ALC 1 a 2). Nodir Adran 5.6 - Priddoedd (gan gynnwys Mawn) a 'phwysau sylweddol' i bolisi BMV. Fodd bynnag, mae troednodyn 25 bellach wedi dyddio a dylai nawr gyfeirio at fap sgôr tystiolaeth Mawndiroedd Cymru (2022) drwy DataMap Cymru.

Mae angen adolygu Polisi **GN 6 – Adran 5.55** yn unol â'r diweddariadau i Bennod 6 PCC i ystyried effeithiau i briddoedd mawn a chynefinoedd mawndir wrth ddethol safleoedd a gosod seilwaith ar gyfer prosiectau ynni gwynt. Dyma'r prif bwyntiau:

- Defnyddio map sgôr tystiolaeth Mawndiroedd Cymru fel cam cyntaf;
- Ystyried y 'dull fesul cam' (6.4.15 1a a 1b, cynefinoedd na ellir eu hadfer gan gynnwys yr adnoddau naturiol sy'n sail iddynt);
- Ystyried paragraff 6.4.34 ar fawndir.

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu'r cyfeiriad at Synthesis o Dystiolaeth Pridd Llywodraeth Cymru (2022). Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi data ar ansawdd tir amaethyddol (2020) ar gyfer pob ACLI yng Nghymru, ond ni chyfeiriwyd at hyn fel data cefndir ar gyfer y cynllun na gwaith cymhwyso'r polisi. Er bod yr ACLI wedi defnyddio'r Map ALC Rhagfynegol, mae Llywodraeth Cymru wedi darparu gwybodaeth ansawdd tir amaethyddol yn uniongyrchol i ACLI ar gyfer safleoedd sy'n cael eu hystyried, yn ogystal â chyngor ac arweiniad ar ddefnyddio'r Map ALC Rhagfynegol a'r angen i gomisiynu arolygon maes ALC manwl lle mae BMV yn fater i'w ystyried. **Nid yw'n glir sut mae hyn yn cael ei ddefnyddio yn y sylfaen dystiolaeth a'r SA.**

Nid yw'n eglur o ran maint a dosbarthiad priddoedd mawr yn yr ACLI a sut mae'r SA wedi ystyried hyn yn yr asesiad. Mae'r SA yn cyfeirio at y Map Mawndir Unedig (UPM) a gafodd ei ddisodli gan fapiau Sgôr Tystiolaeth Mawndiroedd Cymru yn 2022. Nid yw'n glir beth yw'r adnodd BMV neu fawndir ar gyfer yr ACLI a'r berthynas â'r CDLI.

Mae'r ACLI wedi llunio **Papur Pwnc ALC (Rhan 1 a 2)** a ddylai ddangos yn glir a chrynhof sut mae polisi BMV wedi'i gymhwyso a'i drafod drwy gydol datblygiad y CDLI – nid dyma'r achos. **Dylid adolygu'r papur** i gynnwys crynodeb o sut mae polisi BMV yn cael ei dystiolaethu a'i gyfiawnhau yn y cynllun, o'r arfarniad cynaliadwyedd, y strategaeth ofodol a'r asesiadau dewis safle ar gyfer dyraniadau a safleoedd ymgeisiol (pa bwysau sydd a roddir i dir BMV; sut mae polisi BMV wedi'i gymhwyso i'r strategaeth ofodol a'r dewis o safleoedd). Nid oes gan yr un o'r safleoedd a ddyrannwyd sy'n ymwneud â BMV (tua 200 Ha?) dystiolaeth a ddarparwyd o waith arolwg maes ALC a wnaed i gadarnhau'r radd hon. **Nid yw hyn yn unol â chanllawiau adrannol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ac mae angen eu hadolygu. Rhaid i'r Cyngor allu cyfiawnhau yn gadarn unrhyw golled o dir BMV sy'n gysylltiedig â'r dilyniant chwilio yn PCC a'r canfyddiadau yn yr SA.**

Ynni Adnewyddadwy a Mwynau

Mae angen i'r Cyngor egluro'r dewisiadau a wnaed mewn perthynas ag ynni adnewyddadwy a'r llythyr DCPO dyddiedig 1/03/2022 gan y Gweinidog Newid Hinsawdd ar y pryd mewn perthynas â datblygiadau solar ffotofoltaidd a BMV yn ogystal â diweddariadau i Bennod 6 o PCC mewn perthynas â'r 'dull fesul cam' tuag at briddoedd mawr a chynefinoedd mawndir yn ogystal â pharagraff 6.4.34 ynghylch mawndir.

Ar wahân i'r eglurhad hwn, mae Llywodraeth Cymru yn fodlon bod sylwadau blaenorol wedi cael sylw ac mae'r cynllun yn cydymffurfio â'r DPM a'r PCC.

Effeithiau ar y Gymraeg

Mae Polisi SP19 yn nodi ardaloedd o sensitifrwydd o ran y Gymraeg lle mae 18% neu fwy o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg. Dylai'r awdurdod esbonio sut nad yw maint y twf tai a gynigir yn y cynllun yn cael effaith andwyol ar y Gymraeg.

Yr Amgylchedd Hanesyddol

Mae adran 5.148 yn cyfeirio at Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2016 ac mae Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 bellach wedi disodli hyn. Hefyd, mae adrannau 5.148 a 5.153 yn cyfeirio at Henebion Hynafol Cofrestredig ond dylent gyfeirio at henebion cofrestredig, yn enwedig gan nad yw Deddf 2023 yn sôn am Henebion Hynafol o gwbl.